

Valvontaosasto
OHJAS
Oikeudelliset asiat
Juha Vilkkö

9.6.2021

Sisäministeriö
Sähköpostitse
kirjaamo@intermin.fi ja
lainsaadantoyksikko_poliisiosasto@intermin.fi

VN/6248/2021
VN/6248/2021-SM-1

Poliisin henkilötietolainsäädännön toimeenpanon seurantaan ja arviointiin liittyvä Tullin lausunto

Sisäministeriön poliisiosasto on pyytänyt muun muassa Tullilta lausuntoa 1.6.2019 voimaan tulleesta uudistetusta poliisin henkilötietolainsäädännöstä sekä lainsäädännön toimeenpanosta Poliisihallituksessa ja sen alaisessa hallinnossa.

Lausunnossa pyydetään ottamaan kantaa muun muassa seuraaviin seikkoihin:

Uuden käyttötarkoituserusteisen sääntelyn toimivuus, henkilötietojen suojan toteutuminen, vaikutukset poliisin ja muiden viranomaisten toimintaedellytyksiin sekä henkilötietojen käsittelyn valvontaan. Lisäksi pyydetään esittämään muita mahdollisia huomioita uudesta lainsäädännöstä.

Tulli toteaa aluksi, että sen omaa hallinnonalaa koskeva henkilötietolainsäädännön uudistus tuli voimaan samaan aikaan poliisihallinnon vastaavan uudistuksen kanssa. Tuolloin voimaan tullut laki henkilötietojen käsittelystä Tullissa (650/2019) perustuu samaan EU:n tietosuojauudistukseen ja sitä täydentävään kansalliseen tietosuojalainsäädäntöön kuin poliisihallinnonkin uusi säännöstö. Tullin henkilötietolaki perustuu myös samalle perusajatukselle henkilötietojen käsittelytarkoitukseltaan sääntelystä rekisterikohtaisen säätelyn sijasta kuin poliisin henkilötietosäädännöstä.

Sisäministeriön lausuntopyynnössä tarkoitettujen kysymysten osalta Tulli toteaa seuraavaa:

Sääntelyn toimivuus:

Osin oman hallinnonalansa uuteen henkilötietosäädännöön perustuvana kannanottona uuden poliisin henkilötietolainsäädännön voidaan todeta toimivan hyvin. Kumoutuneen lainsäädännön tarkoittamasta rekisterikohtaisesta sääntelystä käyttötarkoituserusteiseen sääntelyyn siirtymiseen liittyi alkuvaiheessa joitakin ongelmia. Ne johtuivat erityisesti siitä, että samat tietojärjestelmät voivat sisältää eri henkilötietojen käsittelyperustein sisällytettyä tietoa.

Valvontaosasto
OHJAS
Oikeudelliset asiat
Juha Vilkkö

9.6.2021

Uusi henkilötietolainsäädäntö ei kuitenkaan poistanut viranomaisten väliseen tietojen luovutus- ja saantisäännöksiin liittyvää, jo vanhastaan ollut osittaista epäjohtonmukaisuutta. Erityisen ongelmallisena koetaan tilanne, jossa tiedon luovuttavan viranomaisen hallinnonalakohtainen säädös poikkeaa esimerkiksi luovutettavien tietojen sallittujen käyttö- tai käsittelytarkoitusten osalta vastaanottavaa viranomaista koskevista säännöksistä. EU –rikosasiain tietosuojadirektiiviin perustuvassa käsittelyssä tätä ongelmaa ei kuitenkaan poliisin ja Tullin välisissä tiedonluovutuksissa ole.

Henkilötietojen suojan toteutuminen

Tullin kokemusten mukaan lainsäädäntö on tältä osin myös rekisteröidyn näkökulmasta selkeä. Myös rekisteröityjen oikeudet ovat Tullin käsityksen mukaan toteutuneet EU – henkilötietolainsäädännön velvoitteiden mukaisesti. Poliisin henkilötietolaki itsessään sisältää nimenomaisia rekisteröidyn oikeuksia koskevia säännöksiä vain siltä osin kuin sen 6. luvussa säädetään rekisteröidyn tarkastusoikeuden toteuttamisesta ja sen rajoittamisesta. Muulta osin rekisteröidyn oikeudet perustuvat tietosuoja-asetukseen ja rikosasiain tietosuojalakiin (1054/2018).

Useat uuden tietosuojalainsäädäntökokonaisuuden velvoitteet ja muut säännökset ovat parantaneet rekisteröityjen suojan tasoa. Vanhaan lainsäädäntöön verrattuna uutta ovat esimerkiksi tietosuojavastavaa koskevat säännökset, aiempaa tarkemmin säädellyt rekisterinpitäjän velvoitteet ja vastuut sekä yksityiskohtaisemmat säännökset tietosuoja selosteesta ja selosteesta käsittelytoimista. Myös uuden lainsäädännön mukainen velvoite arvioida henkilötietojen käsittelyn vaikutuksia tehostaa henkilötietojen suojan toteutumista.

Vaikutukset poliisin ja muiden viranomaisten toimintaedellytyksiin

Tulli ei voi ottaa kantaa uuden lainsäädännön vaikutuksista muiden tahojen kuin oman hallinnonalansa toimintaedellytyksiin. Niissä Tulli ei ole havainnut ainakaan merkittäviä poliisin henkilötietolainsäädännön uudistuksen aiheuttamia muutoksia.

Vaikutukset henkilötietojen käsittelyn valvontaan

Tullin käsityksen mukaan henkilötietojen käsittelyn valvonta perustuu keskeisemmin rikosasioiden tietosuojalain säännöksiin kuin nyt tarkasteltavana olevaan poliisin henkilötietolakiin. Voimaantulon siirtymäajan sisältävä lain 19 §:n lokitietovelvoite on luonnollisesti omiaan mahdollistamaan ja helpottamaan käsittelyn valvontaa. Toisaalta lain sisältämä (15 §) sisäänrakennettua ja oletusarvoista tietosuoja koskeva säännös velvoittaa viranomaisia toteuttamaan riittävät organisatoriset ja tekniset toimenpiteet henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuuden ja rekisteröidyn oikeuksien suojelemisen varmistamiseksi. Tämä etukäteisvelvoite on omiaan vähentämään varsinaista reaaliaikaista tai jälkikäteistä henkilötietojen käsittelyn valvontaa.

Valvontaosasto
OHJAS
Oikeudelliset asiat
Juha Vilkkö

9.6.2021

valvontapäällikkö

Liitteet

Jakelu

Tiedoksi

